

> Olivier EVRARD, juridisch adviseur bij Brulocalis

HERVORMING VAN HET BWRO: STEDENBOUWKUNDIGE VERORDENINGEN: EEN WARE FACELIFT

Het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) werd onlangs in al zijn aspecten grondig herzien¹. Brulocalis maakt de balans van deze omvangrijke hervorming op in een aantal artikels over de wijzigingen met de grootste gevolgen voor de lokale besturen.

Dit eerste deel gaat dieper in op de stedenbouwkundige verordeningen. De hervorming brengt geen grote principewijzigingen met zich mee, maar voert wel optimaliseringen door. De uitwerkings-, wijzigings- en opheffingsprocedures worden onderworpen aan een beoordeling van de milieugevolgen. De onderlinge afstemming van de gewestelijke en gemeentelijke verordeningen blijft behouden. Binnenkort treedt echter een nieuwe gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) voor het hele gewestelijke grondgebied in werking. En met de komst van die GSV worden de oudste gemeentelijke verordeningen opgeheven.

1. Sinds de goedkeuring in 2004 werd het BWRO maar liefst 21 keer gewijzigd. De laatste herziening vloeit voort uit de ordonnantie van 30 november 2017 tot hervorming van het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening en de ordonnantie van 5 juni 1997 betreffende de milieuvergunningen en tot wijziging van aanverwante wetgevingen. Deze ordonnantie trad in twee fasen in werking: een onmiddellijke inwerkingtreding (tien dagen na de publicatie in het Belgisch Staatsblad, nl. op 30 april 2018) voor planning (Titel II van het BWRO), stedenbouwkundige verordeningen (Titel III) en stedenbouwkundige inlichtingen (art. 275 en 276/1) en een vertraagde inwerkingtreding (een jaar na de publicatie in het Belgisch Staatsblad, nl. op 30 april 2019) voor de andere materies. Zie over deze hervorming met name: J.-F. NEURAY en C. WIJNANTS, "Les règlements d'urbanisme" in *La réforme du Code bruxellois de l'aménagement du territoire (CoBAT)*, Brussel, Éd. Larcier, 2018, p. 81-102; J. van YPERSELE, Ph. LEVERT en Y. FENG, "La réforme du 30 novembre 2017 du code bruxellois de l'aménagement du territoire, quelques bouleversements en perspective", *Amén.*, 2018/2, p. 101-132.
2. F. HAUMONT, *Répertoire notarial*, "Urbanisme – Région wallonne", 1996, nr. 1083.
3. Cass., 16 maart 1984, *Pas.*, p. 842; Cass., 1 februari 1985, *Pas.*, p. 654.
4. Besluit van 9 april 2004 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.
5. Zie hierover: F. LAMBOTTE, "Nieuwe GSV maakt komaf met de rechtsonzekerheid - De feniks herrijst uit zijn as", *Nieuwsbrief*, 2003/5, p. 18-19.
6. Zie met name: R.v.S., 27 november 1992, nr. 41.217, *Dermagne*; R.v.S., 25 maart 2002, *Amén.*, 2002, p. 325; R.v.S., 16 januari 2003, nr. 114.576, *Leboutte*.

BEGRIP

Een stedenbouwkundige verordening wordt gedefinieerd als "een geheel van politiebepalingen die voornamelijk betrekking hebben op gebouwen"². Zo'n verordening kan op gewestelijk niveau (GSV) of op gemeentelijk niveau (GemSV) uitgewerkt zijn.

Artikel 15 van de wet van 1 februari 1844 op de wegepolitie, ingevoegd door artikel 3 van de wet van 28 mei 1914, kende de gemeenten de bevoegdheid toe om, in het belang van de esthetiek en schoonheid van de openbare wegen, de beplantingen en de gebouwen te reglementeren en erfdiensbaarheden te bepalen. Daaruit volgt dat heel wat gemeentelijke verordeningen, die op die basis goedgekeurd zijn, bepalingen van stedenbouwkundige aard bevatten.

De bevoegdheid tot uitvaardiging van "bouwverordeningen", zoals ze toen genoemd werden en die de voorlopers zijn van de huidige gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen, is opgenomen in de wet van 29 maart 1962 houdende

organisatie van de ruimtelijke ordening en van de stedenbouw. Deze wet beperkte hun voorwerp tot "bepalingen die ertoe strekken de gezondheid, de stevigheid en de schoonheid van de gebouwen, alsmede de beveiliging ervan tegen brand te bevorderen". Na de goedkeuring van de wijzigingswet van 22 december 1970 werd het voorwerp uitgebreid naar het openbare wegennet en stedenbouw in het algemeen³. Bovendien konden ze de lijst met handelingen en werkzaamheden aanvullen waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is.

Het principe van de stedenbouwkundige verordeningen werd overgenomen en uitgebreid door de ordonnantie van 29 augustus 1991 houdende organisatie van de planning en de stedenbouw (OPS), die gecodificeerd werd tot het Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO)⁴.

Op basis daarvan hebben een hele reeks GSV's elkaar ondertussen opgevolgd:

- de GSV van 3 juni 1999;
- de GSV van 11 april 2003 met dezelfde inhoud, goedgekeurd op 11 april 2003 na de gedeeltelijke nietigverklaring van de GSV van 3 juni 1999⁵;
- de GSV van 21 november 2006 die momenteel van kracht is.

Deze laatste verordening wordt dit jaar opgeheven en vervangen. Tijdens de zitting van donderdag 24 januari 2019 heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering het ontwerp tot herziening van de GSV goedgekeurd. Het ontwerp wordt definitief goedgekeurd na het openbaar onderzoek dat liep van 14 maart tot en met 13 april 2019.

Op gemeentelijk niveau zijn de bouwverordeningen van toepassing gebleven aangezien ze nog altijd een voldoende juridische basis vonden in de gewestelijke bepalingen die de bepalingen van de organieke wet van 1962 vervangen hebben. Artikel 117 van de OPS preciseerde in dat opzicht dat als de bepalingen van de bouwverordeningen die strijdig zijn met de GSV niet formeel opgeheven waren, ze impliciet opgeheven zijn.

INHOUD

Het voorwerp van een stedenbouwkundige verordening moet beperkt blijven tot de **materiële bouwhandelingen** en de gelijkgestelde handelingen en werken. Met andere woorden, het heeft voornamelijk betrekking op de "bouwpolitie".

De stedenbouwkundige verordening onderscheidt zich bijgevolg van de bestemmingsplannen (gewestelijk bestemmingsplan (GBP) en bijzonder bestemmingsplan (BBP)) doordat **ze de bestemming van een welbepaalde zone of een welbepaald perceel niet kan vastleggen**. Een stedenbouwkundige verordening kan evenmin de bestemming of het gebruik van een specifiek gebouw bepalen⁶.

Daaruit vloeit eveneens voort dat zo'n verordening de rechtsverhouding tussen de beheerder van het openbare wegennet en de houder van een vergunning of een wegconcessie niet kan regelen⁷.

Vroeger bepaalde artikel 91, tweede lid van het BWRO dat stedenbouwkundige verordeningen, uitgevaardigd door de gemeenteraad, betrekking hadden op dezelfde materies als die geregeld door de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen zoals vastgelegd in artikel 88 van het BWRO.

Om **de tekst te stroomlijnen**, heeft de wetgever deze twee bepalingen samengevoegd zonder ze wezenlijk te veranderen. Hij heeft deze lijst ook aangevuld met een nieuw voorwerp: "het behoud en de herwaardering van het erfgoed".

Tegenwoordig bevat artikel 87 van het BWRO nog altijd een **niet-limitatieve opsomming** die als volgt geformuleerd is:

De stedenbouw van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt door de volgende verordeningen vastgelegd:

- de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen;
- de gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen.

Deze verordeningen kunnen bepalingen bevatten om **onder meer** te voorzien in:

1° de gezondheid, de instandhouding, de stevigheid en de fraaiheid van de bouwwerken, de installaties en hun omgeving, alsmede hun veiligheid, met name de beveiliging tegen brand en overstroming;

2° de thermische en akoestische kwaliteit van de bouwwerken, de energiebesparingen en de energierugwinning;

3° de instandhouding, de gezondheid, de veiligheid, de bruikbaarheid en de fraaiheid van de wegen, de toegangen en de omgeving ervan;

4° de aanleg van voorzieningen van openbaar nut ten behoeve van de gebouwen, met name wat betreft de water-, gas- en elektriciteitsvoorziening, de verwarming, de telecommunicatie en de vuilnisophaling;

5° de minimumnormen inzake bewoonbaarheid van de woningen;

6° de woonkwaliteit en het gemak van het langzaam verkeer met name door voorkoming van lawaai, stof en rook bij de uitvoering van werken, en door deze werken op bepaalde uren en dagen te verbieden;

7° de toegang voor personen met beperkte mobiliteit tot al dan niet bebouwde onroerende goederen of delen ervan toegankelijk voor het publiek, tot installaties en wegen;

8° de gebruiksveiligheid van een voor het publiek toegankelijk goed;

9° het behoud en de herwaardering van het erfgoed, onverminderd de bepalingen van titel V van dit Wetboek.

De uitdrukkelijke toevoeging van een doelstelling omtrent het erfgoed weerspiegelt de nieuwe formulering van artikel 41 van het BWRO betreffende de BBP's, die voortaan voorschriften kunnen opnemen met betrekking tot "*de esthetische aard van de bouwwerken en hun omgeving, met inbegrip van hun landschappelijke en erfgoedkundige kwaliteiten*".

Een stedenbouwkundige verordening kan betrekking hebben op erfgoedelementen die niet onderworpen zijn aan beschermingsmaatregelen, of een laagje vernis aanbrengen op panden die geklasseerd of op de bewaarijst ingeschreven zijn. Ter herinnering: dergelijke panden vallen onder Titel V van het BWRO. In geval van tegenstrijdigheden hebben de bepalingen van het BWRO voorrang op die van een GemSV of een BBP⁸.

Artikel 87 van het BWRO verduidelijkt bovendien dat stedenbouwkundige verordeningen "*kunnen met name betrekking hebben op de bouwwerken en installaties boven en onder de grond, op de uithangborden en de reclame-inrichtingen, de antennes, de leidingen, de afsluitingen, de opslagplaatsen, de onbebouwde terreinen, de beplantingen, de wijzigingen van het reliëf van de bodem, en de inrichting van ruimten ten behoeve van het verkeer en het parkeren van voertuigen buiten de openbare weg*" en "*mogen niet afwijken van de opgelegde voorschriften inzake de grote wegen*".

Door met een niet-limitatieve opsomming te werken, **legt het BWRO heel ruim de materies en handelingen vast die door de stedenbouwkundige verordeningen behandeld worden**. Dit verklaart ook

«De algemene verordeningen van 16 gemeenten worden opgeheven bij de inwerkingtreding van de nieuwe GSV.»

7. R.v.S., 6 maart 1980, nr. 20.157, Brusselse Agglomeratie.

8. Advies van de Afdeling Wetgeving van de Raad van State nr. 59.771/4 van 21 september 2016, p. 23.

9. R.v.S., 11 mei 2012, 15e K., nr. 219.331, *Gemeente Etterbeek*.
10. O. EVRARD, "Titel VIII van de GSV: een nieuw instrument om de verkeersdruk te beperken", *Mobiliteitsgids*, 2007/3, p. 14-15.
11. Op het hoogtepunt bestond de laatste GSV uit wel zeven titels:
 Titel I: kenmerken van de bouwwerken en hun naaste omgeving
 Titel II: woonbaarheidsnormen voor woningen
 Titel III: bouwplaatsen (titel gedeeltelijk opgeheven)
 Titel IV: toegankelijkheid van gebouwen voor personen met beperkte mobiliteit
 Titel V: warmte-isolatie van de gebouwen (volledig opgeheven titel)
 Titel VI: reclame- en uithangborden
 Titel VII: de wegen, de toegangen ertoe en de naaste omgeving ervan
 Titel VIII: de parkeernormen buiten de openbare weg
12. Titel III betreffende de bouwplaatsen werd gedeeltelijk opgeheven (9 opgeheven artikelen: 2, 3, 5 en 7 tot 12) bij het Besluit van 11 juli 2013 betreffende de uitvoering van bouwplaatsen op de openbare weg (Belgisch Staatsblad van 06/09/2013 – Inwerkingtreding: 01/11/2013). Deze titel werd aanzienlijk uitgehouden.
 Titel V betreffende de warmte-isolatie van de gebouwen is volledig opgeheven bij de ordonnantie van 7 juni 2007 houdende de energieprestatie en het binnenklimaat van gebouwen (EPB). Deze ordonnantie werd op haar beurt vervangen door het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing (afgekort als BWLKE), dat voortaan als referentie gebruikt moet worden.
 Titel VIII betreffende de parkeernormen buiten de openbare weg moet voortaan gelezen worden in combinatie met de bepalingen van Hoofdstuk III van het BWLKE, dat tevens het aantal toegelaten parkeerplaatsen naar aanleiding van de afgifte of verlenging van een milieuvergunning vastlegt.
13. Aanhef van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 11 april 2003 tot vastlegging van de Titels I tot VII van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening.
14. Algemene Bouwverordening voor de wijken rond de Ambiorixsquare en het Jubelpark (gepubliceerd door vermelding in het B.S. van 26/06/1992, terwijl die volledig gepubliceerd had moeten zijn (R.v.S., 9 november 2006, nr. 164.584, Julemont), en uiteindelijk in haar geheel opnieuw gepubliceerd in het B.S. van 29/04/2008); Gezoneerde gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GGSV) voor de perimeter van de Wetstraat en haar omgeving (goedgekeurd op 12 december 2013 en in werking getreden op 9 februari 2014).
15. Voor de hervorming bepaalde artikel 91 van het BWRO het volgende: "De gemeenteraad kan stedenbouwkundige verordeningen vaststellen voor het gemeentelijk grondgebied of een deel ervan. De gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen hebben betrekking op dezelfde materies als deze die geregeld worden door de gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen, die ze kunnen aanvullen."
16. Zie hierover: O. EVRARD, "Horeca-terrassen langs de weg: stedenbouwkundige verplichtingen?", *Nieuwsbrief*, 2011/6, p. 21-23.

waarom je er bijzonder uiteenlopende voorschriften in terugvindt, gaande van de hoogte en de esthetiek van de gebouwen tot de bescherming van de bomen.

Maar zoals de Raad van State onderstreept: "Het kan niet worden afgeleid uit art. 88 BWRO [dat art. 87 geworden is] en uit het gebruik van de woorden "onder meer" dat gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen bepalingen zouden kunnen bevatten met betrekking tot de bestemming van gebouwen, wat volgens art. 41, eerste lid, BWRO een van de voorwerpen van het bijzonder bestemmingsplan vormt."⁹

Oorspronkelijk hadden stedenbouwkundige verordeningen vooral betrekking op de openbare orde en de harmonie van de gebouwen. De doelstellingen van stedenbouwkundige verordeningen zijn gevarieerder geworden naarmate de behoeften en bekommernissen van de maatschappij geëvolueerd zijn. Zo deden voorschriften hun intrede die betrekking hadden op materies zoals bouwplaatsen, toegankelijkheid van gebouwen voor personen met beperkte mobiliteit, warmte-isolatie van de gebouwen en parkeernormen buiten de openbare weg¹⁰, wat een erg lijvige GSV opleverde¹¹.

De GSV kende vervolgens een omgekeerde tendens, door de verschuiving van volledige stukken van voorschriften naar bijzondere regelgevingen, met name op het vlak van milieu¹².

SOORTEN VERORDENINGEN

Het nieuwe BWRO bevestigt de **complementariteit tussen gewestelijke en gemeentelijke verordeningen**, alsook de mogelijkheid van deze instrumenten om een vergunning op te leggen voor de uitvoering van handelingen en werkzaamheden die niet opgenomen zijn in artikel 98, §1 van het BWRO.

De voorschriften van een gewestelijke of gemeentelijke stedenbouwkundige verordening zijn enkel van toepassing voor zover ze niet strijdig zijn met de reglementaire voorschriften van een bestemmingsplan of verkavelingsvergunning (art. 94 van het BWRO).

Gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen (GSV)

De gewestelijke vergunningen (artikel 88) zijn onderverdeeld in twee categorieën. De regering is voortaan verplicht om een stedenbouwkundige verordening goed te keuren die van toepassing is op het hele gewestelijke grondgebied, terwijl dat tot nu toe facultatief was. Deze verordening is de **'gewestelijke stedenbouwkundige verordening'** (GSV). Bovendien kan de regering stedenbouwkundige verordeningen goedkeuren die van toepassing zijn op een deel van het gewestelijke grondgebied, maar dat is niet verplicht. Deze verordeningen zijn **'zonale gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen'** (ZGSV).

Deze wijziging brengt weinig praktische gevolgen met zich mee, maar de bedoeling was in de eerste plaats

om in het BWRO het belang te benadrukken van de GSV die "een van de fundamentele instrumenten van het stedenbouwkundig beleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is"¹³, terwijl er eerder al twee ZGSV's bestonden¹⁴.

Gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen (GemSV)

Volgens artikel 91 kan de gemeenteraad gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen vaststellen voor:

- het hele gemeentelijke grondgebied op voorwaarde dat ze betrekking hebben op een materie die niet geregeld wordt op gewestelijk niveau of de gewestelijke verordeningen aanvullen voor aspecten die ze niet behandelen. Deze verordeningen zijn **'specifieke gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen'**;
- een deel van het gemeentelijke grondgebied. Deze verordeningen zijn **'zonale gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen'**.

Ook op gemeentelijk niveau komt de wijziging neer op de herstructurering van de tekst en de toevoeging van terminologische verduidelijkingen.

Eenzijds beschikten de gemeenten al over de mogelijkheid om zonale of specifieke verordeningen aan te nemen, zelfs als de tekst minder uitdrukkelijk was¹⁵. En daar hebben ze gretig gebruik van gemaakt, zoals de vele voorbeelden bewijzen: commerciële uitdrukking, opwaardering van handelskernen, terrassen en bezetting van de openbare ruimte¹⁶, waterbeheer, ...¹⁷ Merk op dat bepaalde zonale verordeningen ook een specifiek voorwerp hebben.

Anderzijds is het voorwerp van de specifieke verordeningen niet beperkt tot de materies die niet geregeld worden door de GSV's. Zij kunnen ook "de gewestelijke verordeningen aanvullen", zoals vroeger.

In de oorspronkelijke versie van het ontwerp van ordonnantie¹⁸ was deze laatste mogelijkheid duidelijk opgeheven maar ze werd opnieuw ingevoegd in de tekst na de beslissing om twee GemSV's die na de inwerkingtreding van de GSV van 2006 goedgekeurd zijn, niet op te heffen.

Brulocalis¹⁹ had niet alleen benadrukt dat de gemeentelijke autonomie geschonden was, maar ook **dat de gemeenten Schaarbeek en Evere recent een GemSV met een niet-beperkt voorwerp goedgekeurd hadden**. Deze regelgevende werkzaamheden, die een grote investering qua middelen en budget betekenen, riskeerden voor niets geweest te zijn. Aangezien de wetgever uiteindelijk besliste om beide GemSV's te behouden, moesten zij een wettelijke basis krijgen. Die wettelijke basis werd heel algemeen geformuleerd, zodat die ook voor latere GemSV's kan dienen. **De GemSV's die "de gewestelijke verordeningen aanvullen"**²⁰ zijn dus via de voordeur naar buiten gegaan en via de achterdeur weer naar binnen gekomen.

> Stedenbouwkundige verordeningen behandelen de bewaring en de valorisering van het erfgoed (gemeentehuis Vorst)

De gemeenteraad mag trouwens door middel van een GemSV hetzij de waarde van de verplichte stedenbouwkundige lasten verhogen, hetzij andere omstandigheden bepalen waarin de heffing van stedenbouwkundige lasten verplicht is en de waarde ervan bepalen, en dit door toepassing van artikel 100, §3 van het BWRO.

Onderlinge afstemming van GSV en GemSV

Zoals vroeger zijn **GemSV's** eigenlijk **bedoeld om GSV's aan te vullen**. Aanvullen betekent de lacunes vullen of preciseringen aanbrengen. Volgens het beginsel van de hiërarchie van de normen mag een GemSV de voorschriften van gewestelijke verordeningen of een bestemmingsplan dus niet wijzigen, tegenspreken, versoepelen of opheffen.

In de praktijk blijken de gemeenten echter steeds minder bewegingsruimte te hebben naarmate de bestemmingsplannen en GSV's alsnog preciezer worden. Dat is met name het geval sinds de inwerkingtreding van de GSV van 2006.

Toch biedt artikel 95, §2 van het BWRO de mogelijkheid om - en dat is nieuw - te voorzien in **afwijkingen op de gewestelijke stedenbouwkundige verordening (GSV) in een zonale gemeentelijke stedenbouwkundige verordening (ZGemSV)** mits behoorlijk met redenen omkleed en onder de volgende voorwaarden:

- er mag geen afbreuk gedaan worden aan de wezenlijke elementen van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening;
- de afwijking moet gegrond zijn op behoeften die niet bestonden op het ogenblik dat de gewestelijke stedenbouwkundige verordening goedgekeurd werd.

Deze beperkingen zijn geïnspireerd op de beperkingen op basis waarvan de bijzondere bestemmingsplannen (BBP) mogen afwijken van het gewestelijk bestemmingsplan (GBP).

Het is daarentegen niet mogelijk om af te wijken van een zonale gewestelijke stedenbouwkundige verordening (ZGSV).

UITWERKINGSPROCEDURES

Milieueffectenrapport

Het wordt voortaan uitdrukkelijk bepaald dat **de uitwerking, wijziging en opheffing van stedenbouwkundige verordeningen het voorwerp moeten uitmaken van een milieueffectenrapport**, waarvan de regering de structuur vastlegt.

Artikel 87/1 stemt de geldige procedure voor stedenbouwkundige verordeningen af op die voor bestemmingsplannen in artikel 15/1 van het BWRO. De voorbereidende werkzaamheden maken duidelijk dat het de bedoeling van de wetgever was **dat er gegarandeerd rekening gehouden wordt met de potentiële milieu-impact** van deze reglementen en **dat er gegarandeerd publieke** deelname is door de beginselen in de richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's van toepassing te maken²¹.

Het milieueffectenrapport bevat de informatie opgesomd in bijlage C van het BWRO *"rekening houdend met de informatie die redelijkwijze gevraagd kan worden, met de bestaande kennis en beoordelingsmethoden, met de nauwkeurigheidsgraad van het plan, en met het feit dat bepaalde aspecten ervan geïntegreerd moeten kunnen worden op een ander planologisch niveau of op het niveau van de latere vergunningsaanvragen, waar het verkieslijk kan zijn de beoordeling te maken om een herhaling ervan te vermijden"*.

Een belangrijke nieuwigheid schuilt in de verplichting om rekening te houden met de resultaten die verkregen zijn bij eerder uitgevoerde relevante milieubeoordelingen (artikel 87/1). De bedoeling daarvan is om de kosten en de duur van de milieubeoordelingen te beperken of voorwaarde uiteraard dat de beschikbare informatie relevant en niet verouderd is. Vroeger bestond dit mechanisme alleen voor BBP's.

Artikel 97 van het BWRO verduidelijkt dat de regels met betrekking tot het uitwerken van gewestelijke en gemeentelijke verordeningen niet alleen van toepassing zijn op de wijziging maar ook op de opheffing ervan.

Bovendien bepaalt het BWRO dat er een vrijstelling toegekend kan worden **wanneer gemeend wordt**

17. Voorbeelden van specifieke gemeentelijke verordeningen:

- Anderlecht: Verordening op het plaatsen van een terras, een etalage met koopwaren, een braadspit en een distributeur op de openbare ruimte, goedgekeurd op 26 februari 2015; Verordening houdende plaatsing van parabolische buitenantennes, goedgekeurd op 23 februari 2006.
 - Brussel: Reglement op de trottoirs (20 december 1963); Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening op de ontspanningssporten en de charmespektakels (29 april 1993); Reglement betreffende de publiciteitsinrichtingen (22 december 1994); Reglement betreffende de plaatsing van antennes (5 maart 1998); Reglement betreffende de afsluiting van winkelramen (23 maart 2000).
 - Etterbeek: Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening betreffende de opening en uitbreiding van bepaalde handelsactiviteiten (in werking getreden op 9 november 1999).
 - Sint-Joost: Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening; Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening over de plaatsen van raamprostitutie.
 - Schaerbeek: Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening over de plaatsen van raamprostitutie.
 - Ukkel: Reglement op de aanleg, de heraanleg en de herstelling van voetpaden; Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening betreffende het waterbeheer (in werking getreden op 28 november 2016); Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening betreffende de opening en uitbreiding van bepaalde handelsactiviteiten; Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening betreffende uithangborden en de herwaarding van handelskernen.
 - Voorbeelden van zonale gemeentelijke verordeningen:**
 - Brussel: Solboschwijk - Reglement betreffende de achteruitbouwzones en de villawijk (2 mei 1927); Reglement betreffende de stedenbouwkundige zone Grote Markt, Unesco Erfgoed - Gevolgen voor de handel; ZGSV Verdun bis - Zonale Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening voor de bouwwerken langsheen de nieuwe openbare weg gelegen tussen de Tweedekerstraat en de brug van de Verdunstraat (21 januari 2012).
 - Sint-Gillis: Gemeentelijke stedenbouwkundige verordening 'Stadhuis Wijk'; Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening: Terrassen en privatieve bezetting van de openbare ruimte in de Louizawijk (PDF); Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening: Terrassen en privatieve bezetting van de openbare ruimte in de Louizawijk.
 - Schaerbeek: Gezonde Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening
 - Bloemenwijk; Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening - Terdelt en Chromé.
 - Sint-Lambrechts-Woluwe: Zonale gemeentelijke stedenbouwkundige verordening voor de Georges Henrilaan.
18. Voorontwerp van ordonnantie, door de gewestregering goedgekeurd in eerste lezing op 17 december 2015.
19. Advies op initiatief van Brulocalis van 20 januari 2016.

dat de geplande verordening niet van dien aard is dat ze noemenswaardige gevolgen kan hebben voor het leefmilieu, rekening houdend met de criteria in bijlage D van het BWRO. Een vrijstelling is echter uitgesloten wanneer de verordening direct of indirect betrekking heeft op een Natura 2000-gebied of op een zone waar Seveso-activiteiten gevestigd zijn.

Voor GSV's wordt de met redenen omklede beslissing genomen door de regering op advies van de Gewestelijke Commissie en Leefmilieu Brussel.

Voor GemSV's is Leefmilieu Brussel bevoegd om er zich (uitdrukkelijk en omkleed met redenen) over uit te spreken of het ontwerp al dan niet onderworpen moet worden aan een milieueffectenrapport. Deze keuze wordt gerechtvaardigd door het feit dat deze instelling "over de nodige afstand en bevoegdheid beschikt om zich uit te spreken over deze belangrijke kwestie"²². Het principe wordt versterkt door de afwezigheid van een beroep tot herziening door de gemeente tegen de beslissing van Leefmilieu Brussel om het ontwerp van GemSV voor te leggen aan een milieueffectenrapport. Dit sluit een eventueel beroep bij de Raad van State niet uit²³.

Specifieke procedureregels voor GemSV's

Wat de GemSV's betreft, verwijst het BWRO, met het oog op **vereenvoudiging**, naar de **uitwerkingsprocedure van toepassing op BBP's** (zoals beschreven in art. 43 e.v.), op voorwaarde dat bepaalde opdrachten hier uitgevoerd worden door het bestuur bevoegd voor stedenbouw (in plaats van het bestuur bevoegd voor territoriale planning).

Voor het overige is de gemeentelijke stedenbouwkundige verordening onderworpen aan de **goedkeuring van de regering** (art. 93). De regering geeft haar goedkeuring binnen een termijn van zestig dagen vanaf de datum van ontvangst van het dossier. Deze termijn kan met drie maanden verlengd worden bij een met redenen omkleed besluit. Indien de regering binnen de opgelegde termijn geen beslissing neemt, wordt de gemeentelijke stedenbouwkundige verordening beschouwd als goedgekeurd. Iedere beslissing tot weigering moet met redenen omkleed zijn.

OPHEFFING VAN NIET-CONFORME GEMEENTELIJKE VERORDENINGEN

Het BWRO bekrachtigt het **mechanisme van de impliciete opheffing**²⁴ dat automatisch in werking treedt. Daarop bepaalt het nieuwe artikel 95, §1, eerste lid het volgende: "De gewestelijke stedenbouwkundige verordening en de zonale gewestelijke stedenbouwkundige verordeningen heffen de niet-conforme bepalingen van de gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen op."

Artikel 95, §1, tweede lid voegt er nog het volgende aan toe: "Wanneer de gewestelijke stedenbouwkundige verordening of een zonale

gewestelijke stedenbouwkundige verordening in werking treedt, **past de gemeenteraad op eigen initiatief de gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen aan** de nieuwe gewestelijke verordening aan."

Om de **regelgeving duidelijker te maken** en discussies over de (tijdrovende en hachelijke) identificatie van de impliciet opgeheven gemeentelijke voorschriften te vermijden, bepaalt de ordonnantie van 30 november 2017 het volgende:

"De volgende **gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen worden afgeschaft** op de dag van de inwerkingtreding van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening tot wijziging of afschaffing van de gewestelijke stedenbouwkundige verordening waartoe door de Regering op 21 november 2006 was besloten:

1° de bouwverordening van de gemeente Anderlecht, goedgekeurd door de gemeenteraad op 29 december 1932;

2° de bouwverordening van de gemeente Oudergem, goedgekeurd door de gemeenteraad op 6 januari 1967;

3° de bouwverordening van de gemeente Sint-Agatha-Berchem, goedgekeurd door de gemeenteraad op 26 juni 1923;

4° de bouwverordening van Stad Brussel, goedgekeurd door de gemeenteraad op 3 februari 1936;

5° de bouwverordening van de gemeente Etterbeek, goedgekeurd door de gemeenteraad op 16 januari 1948;

6° de verordening op gebouwen en wegen van de gemeente Vorst, goedgekeurd door de gemeenteraad op 23 januari 1911;

7° de algemene bouwverordening van de gemeente Ganshoren, goedgekeurd door de gemeenteraad op 23 november 1948;

8° de algemene bouwverordening van de gemeente Elsene, goedgekeurd door de gemeenteraad op 9 januari 1948;

9° de algemene bouwverordening van de gemeente Jette, goedgekeurd door de gemeenteraad op 27 januari 1961;

10° de algemene bouwverordening van de gemeente Koekelberg, goedgekeurd door de gemeenteraad op 27 februari 1948;

11° de algemene bouwverordening van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek, goedgekeurd door de gemeenteraad op 15 april 1932;

12° de algemene bouwverordening van de gemeente Sint-Gillis, goedgekeurd door de gemeenteraad op 25 oktober 1906;

13° de algemene bouwverordening van de gemeente Ukkel, goedgekeurd door de gemeenteraad op 14 juni 1948;

20. De wetgever was van plan om de formulering over te nemen die reeds gebruikt werd in artikel 41 van het Wetboek om de relatie tussen BBP's en het GBP te beschrijven: *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, p. 51.

21. Commentaar bij de artikelen, *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, p. 51.

22. Commentaar bij de artikelen, *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, p. 44.

23. J.-F. NEURAY, C. WIJNANTS, *Op. Cit.*, p. 89, voetnoot nr. 22.

24. De Raad van State is van mening dat het niet valt onder de bevoegdheid van de wetgever om van het basisbeginsel betreffende de hiërarchie van de normen (bekrachtigd door artikel 159 van de Grondwet) af te wijken via algemene bepalingen. Daarom heeft de Raad van State de toepassing uitgesloten van twee ordonnanties uit 1998 die de bepalingen van de plannen van lagere rang die niet overeenstemmen met plannen van hogere rang in werking houden: R.v.S., 10 september 1998, nr. 75.710, *vereniging Front commun des groupements de défense de la nature*.

25. Commentaar bij de artikelen, *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, pp. 53-55.

26. Er wordt verwezen naar de voorbeelden die opgesomd worden in voetnoot nr. 17.

27. Commentaar bij de artikelen, *Parl. St.*, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zitting 2016-2017, nr. A-451/1, p. 210.

14° de bouwverordening van de gemeente Watermaal-Bosvoorde, goedgekeurd door de gemeenteraad op 6 oktober 1902;

15° de bouwverordening van de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe, goedgekeurd door de gemeenteraad op 12 november 1956;

16° de algemene bouwverordening van de gemeente Sint-Pieters-Woluwe, goedgekeurd door de gemeenteraad op 10 september 1954.”

De parlementaire werkzaamheden motiveren deze radicale aanpassing als volgt: “De meeste bouwverordeningen van de negentien Brusselse gemeenten werden goedgekeurd omstreeks de Tweede Wereldoorlog. Omdat ze niet geleidelijk werden aangepast aan de evolutie van de technieken en de stedenbouwkundige opvattingen, zijn ze vandaag verouderd”, wat een bron van rechtsonzekerheid is. Daarnaast “betekent deze opheffing ook een reële administratieve vereenvoudiging voor zowel de vergunningaanvragers en hun architecten als voor de overheid. Er moet immers niet meer worden gecontroleerd of de ontwerpen voldoen aan zowel de gewestelijke stedenbouwkundige verordening als de bouwverordening, die grotendeels dezelfde problematieken regelen, en de verenigbaarheid van de beide instrumenten moet niet meer worden onderzocht om na te gaan of het eerste niet impliciet het tweede opheft.²⁵”

Bovendien wordt de procedure niet nodeloos gerekend alleen omdat de vergunningsaanvraag afwijkt van de bouwverordening.”

“Om deze opheffing zo goed mogelijk te begeleiden” wordt als overgangsmaatregel voorzien dat **de uitdrukkelijke opheffing van de opgesomde verordeningen op hetzelfde moment gebeurt als de inwerkingtreding van de nieuwe GSV**, en niet bij de inwerkingtreding van de ordonnantie tot wijziging van 30 november 2017.

De GemSV's die niet opgenomen zijn in deze limitatieve opsomming blijven dus van kracht²⁶, voor zover het mechanisme van de impliciete opheffing niet van toepassing is, en onder voorbehoud van formele aanpassingen die de gemeenteraad zou aanbrengen als gevolg van de goedkeuring van de nieuwe GSV, zoals bepaald in artikel 95, §1, tweede lid.

De voorbereidende werkzaamheden lichten toe dat de gemeentelijke stedenbouwkundige verordeningen die van toepassing zijn op het hele grondgebied van de gemeenten Evere en Schaarbeek, niet opgeheven worden, aangezien alleen die verordeningen goedgekeurd werden na de inwerkingtreding van de huidige GSV, en zij dus in overeenstemming met de GSV uitgewerkt zijn. De GemSV van Sint-Joost-ten-Node wordt door de wetgever gelijkgesteld met een specifieke verordening omdat “de draagwijdte ervan is beperkt tot het uitzicht van de gebouwen en de installatie van terrassen en goederen op de openbare weg”²⁷.

INWERKINGTREDING NIEUWE REGELGEVING INZAKE BURGERLIJKE STAND

Op 31 maart 2019 treedt de nieuwe regelgeving inzake de burgerlijke stand in werking. Dit houdt voor de gemeenten een aantal **belangrijke veranderingen** in. De voornaamste:

- Akten worden niet langer op papier opgemaakt en lokaal opgeslagen, maar worden opgesteld in een gedematerialiseerde vorm en opgeslagen in een centrale databank (DABS).
- Akten moeten elektronisch worden ondertekend door de ambtenaar van de burgerlijke stand of de door hem gedelegeerde ambtenaar. De burger hoeft zelf niet meer te tekenen.
- Afschriften en uittreksels worden voor alle gemeenten op dezelfde manier aangemaakt en afgeleverd en kunnen door de burgers in de gemeente worden opgevraagd, ongeacht de gemeente of plaats waar ze werden opgesteld.
- Het Rijksregister zal automatisch worden bijgewerkt op basis van de gegevens van de akten.
- Vonnissen en naamsveranderingen worden in de toekomst vanuit de FOD Justitie elektronisch overgemaakt aan de nieuwe centrale databank (DABS) en vervolgens automatisch verwerkt of, indien er nog een actie nodig is, elektronisch overgemaakt aan de bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand.

Vanaf 31 maart 2019 zullen afschriften en uittreksels uitsluitend worden aangemaakt en bijwerkingen op akten enkel worden doorgevoerd op basis van de in de DABS opgeslagen akten. Daartoe moeten de oude akten uit de lokale registers opgeladen worden in de nieuwe databank.

Teneinde de opstart van de gemoderniseerde burgerlijke stand vlot en zonder problemen te laten verlopen, is het essentieel dat **elke gemeente** minstens volgende **acties** onderneemt:

1. Er zich van verzekeren dat ze, via hun lokale softwareleverancier of IT-partner, beschikt over een nieuwe of gemoderniseerde toepassing burgerlijke stand die toelaat de akten elektronisch aan te maken en te ondertekenen.
2. Deze nieuwe toepassing vóór de opstart van 31 maart 2019 voldoende testen.
3. Ervoor zorgen dat de personen belast met de burgerlijke stand vorming hebben genoten omtrent de nieuwe wettelijke bepalingen en voldoende zijn opgeleid om het nieuwe systeem te gebruiken.
4. Teneinde de dienstverlening aan de burgers te verzekeren, dient de ambtenaar van de burgerlijke stand, in uitvoering van het nieuwe artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek, de personeelsleden van de burgerlijke stand te machtigen bepaalde acties digitaal zelf uit te voeren. Het voltrekken van huwelijken blijft voorbehouden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand of diegene die gemachtigd is hem te vervangen.
5. De ambtenaar van de burgerlijke stand en de door hem gedelegeerde personen dienen over de vereiste gebruikersrechten te beschikken binnen RRN-ADMIN. Naast de ambtenaar van de burgerlijke stand moeten dus ook de burgemeester en schepenen die een huwelijk voltrekken, voldoende gebruikersrechten hebben om de huwelijksakte met het certificaat van hun elektronische identiteitskaart te kunnen ondertekenen.
6. De dienst burgerlijke stand dient te beschikken over het vereiste materiaal om akten elektronisch te ondertekenen en over een scanner om oude akten te migreren naar de DABS wanneer een afschrift van een akte wordt gevraagd of er een wijziging op moet worden aangebracht.
7. Oude akten op voorhand migreren, zeker als de gemeente vandaag reeds veel uittreksels of afschriften dient af te leveren. Zo niet, bestaat het risico dat de werking van de diensten burgerlijke stand en bevolking wordt verstoord.

Indien u nog **vragen** heeft inzake bovenvermelde punten kan u die steeds sturen naar helpdesk.DABS@premier.fed.be. **Technische vragen** dient u wel in de eerste plaats te richten tot uw IT-leverancier.

Lees ook blz 12 en 29.